

Seguiment competencial de l'activitat

Introducció i reflexions sobre les competències

S'entén per competència la capacitat d'utilitzar els coneixements i habilitats, de manera transversal i interactiva, en contextos i situacions que requereixen la intervenció de coneixements vinculats a diferents sabers, cosa que implica la comprensió, la reflexió i el discerniment tenint en compte la dimensió social de cada situació.

Els currículums d'educació primària i secundària obligatòria inclouen les vuit competències bàsiques que ha d'assolir l'alumnat en finalitzar l'educació bàsica.

Com a mínim hauríem d'avaluar aquelles que tenen a veure amb el coneixement i la valoració del patrimoni (relació recursos-tipus de patrimoni, altres patrimonis, component social, apropiació simbòlica), el coneixement i interacció amb el món físic (llocs patrimonials i museus), les socials i ciutadanes (trajectòria històrica de problemes actuals, transformació i canvis socials), les lingüístiques i socials (llenguatge apropiat, diàleg, vocabulari), les que promouen l'autonomia i l'aprenentatge (recorreguts autònoms i flexibilitat de les tasques), les culturals i artístiques (conèixer diferents cultures, estils i tècniques artístiques).

Orientacions metodològiques per treballar les competències

Desenvolupar tasques o situacions en les que l'alumnat hagi de fer servir diferents tipus de coneixements, habilitats, actituds i valors que integrin les diferents competències.

- Buscar que l'alumnat participi de manera activa i autònoma i es generi en ell motivació i curiositat.
- Intentar que aquestes tasques s'emmarquin, en la mida del possible, en situacions reals de la seva vida quotidiana.
- Promoure estructures d'aprenentatge cooperatiu.

Per avançar en l'assoliment de les competències bàsiques és fonamental emmarcar els processos d'ensenyament i d'aprenentatge entorn als quatre eixos següents:

Aprendre a ser i actuar de manera autònoma

Aprendre a ser i actuar de manera autònoma per tal que cadascú construeixi la pròpia manera de ser i utilitzi aquesta manera de ser per a desenvolupar-se en les situacions que l'àmbit escolar i la pròpia vida plantegen. Treballar l'autoconeixement, la construcció i l'acceptació de la pròpia identitat, la regulació de les emocions, l'autoexigència i el desenvolupament d'estratègies d'aprenentatge, el pensament crític i els hàbits responsables és essencial per aprendre a ser i actuar de manera autònoma.

Aprendre a pensar i comunicar

Aprendre a pensar i comunicar per tal d'afavorir la comprensió significativa de les informacions i la construcció de coneixements cada vegada més complexos. Cercar i gestionar informació provinent de diferents fonts i suports, utilitzar diferents tipus de llenguatges (verbal, escrit, visual, corporal, digital...) en la comunicació d'informacions, sentiments i coneixements, treballar de manera cooperativa i ser conscient dels propis aprenentatges afavoreix la construcció del coneixement i el desenvolupament del pensament.

Aprendre a descobrir i tenir iniciativa

Aprendre a descobrir i tenir iniciativa per tal de potenciar la utilització dels coneixements de què es disposa per interpretar la realitat, establir diàlegs interactius sobre fets i situacions, afavoreix la construcció de coneixements més significatius i cada

vegada més complexos, i el compromís per implicar-se en processos de millora. Explorar, experimentar, formular preguntes i verificar hipòtesis, planificar i desenvolupar projectes, cercar alternatives esdevenen elements clau en els processos de formació de l'alumnat.

Aprendre a conviure i habitar el món

Aprendre a conviure i habitar el món per tal que els nois i noies esdevinguin ciutadans i ciutadanes actius en una societat democràtica i participativa. La conscienciació per la pertinença social i comunitària, el respecte per la diversitat, el desenvolupament d'habilitats socials, el funcionament participatiu de la institució escolar, el treball en equip, la gestió positiva dels conflictes, el desenvolupament de projectes en comú, afavoreixen la cohesió social i la formació de persones compromeses i solidàries.

Què cal tenir en compte per adquirir les competències bàsiques?

Competència: comunicativa, lingüística i audiovisual.

Definició: Capacitat de saber comunicar oralment (conversar, escoltar i expressar-se), per escrit i amb els llenguatges audiovisuals, fent servir les tecnologies de la comunicació, amb gestió de la diversitat de llengües, amb l'ús de diferents suports i tipus de text, adequació a les diferents funcions i contextos socials i culturals.

Trets distintius: Comprensió oral, comprensió escrita, expressió oral, expressió escrita, interacció en situacions comunicatives, plurilingüisme, interculturalitat.

Competència: artística i cultural.

Definició: Coneixement, comprensió i valoració crítica de diferents manifestacions culturals i artístiques, tradicionals o no, utilitzant-les com a font d'enriquiment i gaudi i considerant-les com a part del patrimoni de cada cultura. També inclou la capacitat per crear produccions artístiques pròpies o expressar continguts a través de diferents mitjans artístics.

Trets distintius: Coneixement i gaudi de la diversitat del fet artístic i cultural. Actitud respectuosa i participativa en manifestacions culturals i artístiques. Expressió i comunicació a través dels llenguatges i mitjans artístics.

Competència: d'aprendre a aprendre

Definició: Habilitats per conduir el propi aprenentatge i ésser capaç de continuar aprenent de manera cada vegada més eficaç i autònoma d'acord amb els propis objectius i necessitats.

Trets distintius: Coneixement de les pròpies capacitats d'aprenentatge i d'autoregulació. Ús de les habilitats i tècniques d'aprenentatge. Actitud positiva envers l'aprenentatge.

Competència: d'autonomia i iniciativa personal.

Definició: Adquisició de la consciència i aplicació d'un conjunt de valors i actituds personals interrelacionades, com la responsabilitat, la perseverança, el coneixement de si mateix i l'autoestima, la creativitat, l'autocrítica, el control emocional, la capacitat d'elegir, d'imaginar projectes i portar endavant les accions, d'aprendre de les errades i d'assumir riscos.

Trets distintius: Pràctica de valors personals, socials i democràtics. Control emocional. Presa de decisions. Realització de projectes.

Competència: en el coneixement i la interacció amb el món físic.

Definició: Mobilització de sabers que han de permetre a l'alumnat comprendre les relacions que s'estableixen entre les societats i el seu entorn i fer un ús responsable dels recursos naturals, tenir cura del medi ambient, realitzar un consum racional i responsable i protegir la salut individual i col·lectiva com elements clau de la qualitat de vida de les persones. Inclou també el desenvolupament i aplicació del pensament científicotècnic per interpretar la informació, predir i prendre decisions.

Trets distintius: Comprensió i interpretació de la vida, el món físic i les seves interaccions. Nocions i experiències (processos i metodologies) científiques i tecnològiques. Pràctica de valors per la cura del medi ambient i la salut.

Competència: social i ciutadana.

Definició: Capacitat per comprendre la realitat social en què es viu, afrontar la convivència i els conflictes emprant el judici ètic basat en els valors i pràctiques democràtiques, i exercir la ciutadania, actuant amb criteri propi, contribuint a la construcció de la pau i la democràcia, i mantenint una actitud constructiva, solidària, responsable davant el compliment dels drets i obligacions cívics i respectuosa amb la diversitat.

Trets distintius: Habilitats socials i de convivència i coeducació. Participació i exercici de la ciutadania en una societat plural. Comprensió de la realitat social actual.

Pautes d'observació durant l'activitat educativa:

INDICADORS PER A L' APRENTATGE SIGNIFICATIU DE L'ACTIVITAT I COMPETENCIAL

1. L'activitat implica el coneixement de la diversitat cultural i les regles de funcionament de la diversitat lingüística?
2. L'activitat implica les estratègies necessàries per interactuar amb valors cívics i democràtics?
3. L'activitat té per objectiu respondre una pregunta? La pregunta es pot referir a un context quotidià?
4. Metodologia: pot emascarar-se en un lloc? Una investigació? S'utilitzen processos d'ensenyament i habilitat diverses (observació, interpretació)?
5. És tracta d'una activitat que es pot desenvolupar de diferents formes i estimula la curiositat i la creativitat de l'alumnat?
6. Implica l'ús d'instruments diversos com ara material que es pugui manipular, eines de dibuix, eines TIC, l'ús del cos, objectes del dia a dia, etc.
7. Porta a aplicar coneixements ja adquirits i a fer nous aprenentatges?
8. Ajuda a relacionar coneixements diversos dins les diferents matèries del cicle a la que s'aplica?
9. Té en compte les intel·ligències múltiples amb diferents formes d'expressió disciplinar i llenguatges? Té en compte l'accessibilitat universal?
10. La proposta incorpora tasques d'avaluació individual, entre iguals i d'autoavaluació que afavoreix la regulació del procés d'aprenentatge?

INDICADORS PER AVALUAR LA COMUNICACIÓ

1. Es fomenta la iniciativa i l'autonomia de l'alumnat/participants?
2. Es formulen diferents opcions de comunicar: oral, escrit o plàstic?

3. Es promouen actuacions per intervenir en l'entorn amb respecte i solidaritat?
4. Les diferents maneres de comunicar ajuden a aplicar coneixements en situacions pràctiques o reals?
5. L'activitat implica el treball experimental fent ús de diferents instruments, eines (incloses les TIC) o materials, tant els d'ús quotidià com més específics?
6. Es treballa amb llenguatges específics bàsics com ara el textual, numèric, icònic, visual, gràfic i sonor?
7. Es treballa amb fonts d'informació diferent: primàries/secundàries; textuais/d'imatge/sonores; documentals/orals/materials (llibres, diaris, revistes, pàgines web, audiovisuals, musicals, etc.)?
8. Es treballa tenint en compte tant els sabers de l'alumnat, el professorat, el diàleg que establim amb l'entorn?
9. Els recursos emprats s'integren a les activitats? Són actius?
10. Els recursos emprats són passius (vitrines, panells...)?

INDICADORS PER AVALUAR LES DIFERENTS OPCIONS DE COMUNICACIÓ ENTRE ALUMNAT I EDUCADORA

Les diferents opcions de comunicació:

1. Connecten amb els interessos de l'alumnat?
2. Estimulen a pensar? A contrastar idees?
3. Estimulen la curiositat, la creativitat, els valors científics com ara fer prediccions, buscar evidències, la perseverança, l'interès i la iniciativa entre l'alumnat?
4. Impliquen raonar i justificar els arguments?
5. Permeten aportacions diferents?
6. Ajuden a interpretar fets i fenòmens del món que connectin amb la seva quotidianitat?
7. Ajuden a reflexionar sobre el què fan i comunicar-ho fent ús de diferents llenguatges (oral, escrit, gràfic, corporal, plàstic...)?
8. Ajuden a aplicar els coneixements ja adquirits i relacionar-los amb d'altres i a fer nous aprenentatges?
9. Hi ha equilibri entre la relació de l'alumnat pel que fa a les 5 destreses lingüístiques: parlar, interactuar, escriure, escoltar i llegir?
10. Les activitats promouen assolir actituds i valors positius?

INDICADORS PER AVALUAR L'ALUMNAT COM A CENTRE DE L'APRENTATGE

1. Les tasques promouen la interactivitat manual?
2. Les tasques promouen la interactivitat física?
3. Les tasques promouen la interactivitat emocional?

4. Es té en compte el ritme propi de l'alumnat?
5. Implica raonar sobre el que s'ha fet i justificar els resultats?
6. Predominen les veus de l'alumnat o de l'educadora? S'afavoreixen els espais de diàleg? De quina manera?
7. S'intervé a partir de preguntes adequades més que amb explicacions?
8. Hi ha accions col·lectives on treballi el grup unit? S'assegura la paritat?
9. S'introdueix la part biogràfica de l'alumnat? De quina manera?
10. Si se detecten accions masclistes, són corregides per l'educadora?

INDICADORS PER AVALUAR L'ÚS DEL LLENGUATGE

1. Gestió adequada del comportament de l'alumnat?
2. L'estratègia didàctica està pensada en clau de gènere?
3. L'estratègia comunicativa està adaptada a contextos multilingües i reformulats els llenguatges?
4. Fa servir elements no verbals per aconseguir que altres persones de cultures diferents entenguin?
5. Usa el llenguatge de manera no discriminatòria i respectuosa amb les diferències?
6. Presenta una actitud crítica davant missatges discriminatoris i estereotipats que reflecteixen prejudicis racistes, classistes o sexistes?
7. En la planificació de l'activitat s'han previst situacions d'intercanvi perquè l'alumnat verbalitzi el que pensa i el que està aprenent?
8. Les activitats inclouen ajudes perquè els alumnes utilitzin la llengua adequadament? És un suport explícit i s'incorpora a l'activitat?
9. La paraula, el cos i els materials faciliten l'actuació de la persona per viure i conviure en societat?
10. Es dona a conèixer vocabulari propi de la temàtica

INDICADORS PER A L'AVALUACIÓ DEL GRUP

1. Participen activament de les tasques proposades?
2. Interactuen entre ells de forma positiva?
3. Interactuen amb l'educadora de forma positiva?
4. Presten atenció a les explicacions de l'educadora?
5. Fan preguntes pertinents als continguts tractats?
6. Es dirigeixen a l'educadora amb respecte?

7. Fan les tasques en els temps acordats?
8. Demostren haver assolit els objectius de l'activitat?
9. Avaluen les activitats desenvolupades?
10. Avaluen la intervenció educativa de l'educadora?

Seguiment amb perspectiva coeducativa de l'acció educativa de l'educadora durant l'activitat

El museu és un lloc privilegiat per possibilitar un canvi social, igual que qualsevol lloc on es transmeten coneixements i relacions de convivència entre homes i dones i aprenen a relacionar-se. Educar de manera no sexista és la nostra responsabilitat, educar en el respecte a la diferència, i educar per a la igualtat d'oportunitats. Formar persones que puguin desenvolupar íntegrament totes les seves potencialitats, amb independència del seu sexe, i generar una societat de persones lliures i iguals.

La coeducació no aposta per d'educar a nenes com a nens, ni a nens com a nenes; es tracta d'eliminar aquells aspectes de la seva socialització que eliminin els models de gènere antics, deixant que la seva naturalesa es desenvolupi d'una manera espontània, en la cooperació i en la empatia, sense tractar d'imposar un comportament i un model de dona o d'home ja obsolet.

Es distingeixen diferents actors i actrius dins d'aquest model d'avaluació del desenvolupament de l'acció educativa amb perspectiva de gènere: les observacions in situ del seguiment de l'activitat amb un diari de camp, amb el registre escrit de l'experiència i els processos pels quals ha passat l'alumnat i educadores durant el transcurs de l'acció educativa. També es fa una reflexió sobre les relacions entre nens i nenes i la seva relació amb l'espai físic on es desenvolupa l'activitat a partir d'indicadors reflexius i qualitius sobre el procés de treball i seguiment.

Diari de treball de camp

Aquest són els indicadors que es van tenir en compte per establir unes pautes d'observació qualitatives dels i de les diferents protagonistes en l'acció educativa: educadora, alumnat, professorat i espai físic.

PAUTES D'OBSERVACIÓ DE L'INTERVENCIÓ EDUCATIVA DE L'EDUCADORA

S'intervé a partir de preguntes generadores més que amb explicacions? Són preguntes obertes? Permeten aportacions diferents? Estimulen a pensar? A contrastar idees?

L'estratègia didàctica promou que l'alumnat es faci preguntes?

L'educadora introdueix l'escolta activa de manera equitativa entre noies i nois?

Es reconeix la vàlua personal de cada alumne?

És fomenta l'autonomia i la iniciativa de l'alumnat?

Treballa els sentiments i les emocions tenint en compte els nous rols de masculinitat i feminitat?

Connecta amb els interessos de l'alumnat i la seva quotidianitat?

Té en compte les diferències entre noies i nois, entre grups nadius i nouvinguts, entre alumnat de diferents estatus socioculturals, en les dinàmiques metodològiques?

L'educadora presta atenció al llenguatge no sexista? Té en compte el vocabulari inclusiu? Usa el llenguatge de manera no discriminatòria i respectuosa amb les diferències?

L'educadora gestiona amb èxit el comportament de l'alumnat? Gestiona correctament els protagonismes? I les jerarquies?

L'estratègia didàctica està pensada amb perspectiva de gènere?

Es fa servir el treball col·laboratiu com a metodologia en els processos d'ensenyament-aprenentatge?

Es posa en joc el treball i l'esforç individual però també el treball en parelles o en grups que porta a parlar, argumentar, convèncer, consensuar, etc.?

Quan l'alumnat es distribueix per realitzar una tasca o surt com a voluntari, existeix algun criteri per part de l'educadora qui tingui en compte la distribució de noies i nois?

Es formulen diferents opcions de comunicar: oral, escrit, plàstic, etc?

El material educatiu complementari utilitzat per reforçar l'activitat està adaptat a la diversitat d'un aula? als diferents nivells educatius de noies i nois, entre grups nadius i nouvinguts, entre alumnat de diferents estatus socioculturals?

PAUTES PER A L'OBSERVACIÓ DEL RELAT SOBRE EL DISCURS

Tractament dels rols de gènere i els estereotips.

Visibilitzar i donar valor al treball de les dones i dels homes.

Representació equilibrada dels personatges masculins i femenins al llarg de l'explicació del discurs.

Es tracta la diversitat social o altres tipus de persones com ara infant o gent gran.

Tractament de les persones, personatges reals o anònims. Es busquen referents?

Basar-se en les evidències científiques per construir el relat.

Adoptar actitud crítica davant el relat androcèntric.

Domini del coneixement del tema i el currículum educatiu.

PAUTES D'OBSERVACIÓ DE L'OCUPACIÓ DELS ESPAIS

Hi ha un equilibri entre l'agrupació aleatòria de l'alumnat?

Nombre i proporció de nens i nenes que ocupen el centre de la sala del museu.

Nombre i proporció de nens i nenes que ocupen les zones perifèriques.

PAUTES D'OBSERVACIÓ DE LA RELACIÓ ENTRE L'ALUMNAT

Nombre i proporció de nens i nenes que surten com a voluntaris o voluntàries.

Nombre i proporció de nens i nenes en actituds aparentment passives.

Nombre de nenes que interactuen entre elles.

Nombre de nens que interactuen entre ells.

Nombre de nenes i nens que interactuen entre si.

Nombre de nenes i nens implicats en situacions de conflicte si hi hagués.

Les interaccions entre alumnat són positives?

Número de nois i noies que manipulen material.

Número de noies i noies en actitud de suport.

L'alumnat participa en les tasques proposades per l'educadora?

L'alumnat presta atenció a les explicacions de l'educadora?

PAUTES PER A L'OBSERVACIÓ DELS DOCENTS

Els i les docents s'impliquen en l'activitat? Com intervenen?

El o la docent s'implica formulant preguntes a l'alumnat?

El o la docent s'implica formulant preguntes a l'educadora?

El docent mostra estratègies que tinguin a veure amb la pràctica coeducativa?

Document elaborat per:

Maria Cacheda

Acció Educativa, Àrea de Monuments i Jaciments